

τὸν ὑπέρτερον ἔλων τῶν φιλοσοφούντων θεολόγων Γρηγόριον Παλαμᾶν, τὸν Καβάσιλαν, Θεόδωρον Μετοχίτην καὶ ἄλλους δι-
 δέχονται οἱ ἐπίσης ρήτορες, διδάσκαλοι τῶν ἑλληνικῶν γραμμά-
 των, ἱστορικοί, φιλόσοφοι, θεολόγοι, Μανουὴλ Χρυσολωρᾶς, Θε-
 όδωρος Γαζής, Κώνστ. Λάσκαρις, Ἰωάν. Ἀργυρόπουλος, Θεόδω-
 ρος Φραντζής, Ἰωάννης Δούκας, Γεώργιος Γεμιστός ἢ Πλήθων,
 Γεώργ. Τραπεζούντιος, Ἰωάννης Χρυσολωρᾶς, Βησσαρίων—φι-
 λόσοφος καὶ θεολόγος ὁμοῦ—Γεώργιος Ἀμοιρούτσης, Ματθαῖος
 Καμαριώτης, Μάρκος Ἐϋγενικός, Γεώργιος Σχολάριος, Μιχαὴλ
 Ἀποστόλης καὶ ἄλλοι. Οἱ λόγιοι οὗτοι τοῦ τέλους τῆς βυζαντι-
 νῆς περιόδου καὶ τῆς φθινοῦσης βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας εἶναι
 ἀντιπρόσωποι τέλειοι ἐποχῆς καὶ ἰδεῶν. Εἰς τὰ ἔργα των ὑπάρχει
 εὐρυμάθεια, διάθεσις φιλοσοφική, γνώσις τῆς ἀρχαίας φιλολογίας
 καὶ γλώσσης καὶ ἐπιτηδεῖα χρήσις τῆς δευτέρας ταύτης· ὑπάρχει
 προσέτι ζωηρὰ πνευματικὴ ἀναλαμπή. Τὰ δημιουργήματα τοῦ
 νοῦ των εἶναι αἱ τελευταῖαι λάμπεις δύνοντος μακράωνος πολι-
 τισμοῦ, αἱ ἐκπεμπόμεναι διὰ νὰ φωτίσουν τὰς ἐπιθανατίους στιγ-
 μὰς πνευματικοῦ, πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ κόσμου, ἔστις ἀγωνιω-
 δῶς κατέρχεται εἰς τὸν ἡνωγμένον ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου τάφον του.
 Εἰς τὸ ἐπισημότερον διανοητικὸν κέντρον τοῦ τότε πεπολιτισμένου
 κόσμου ὑπάρχουν ἀκόμη ἀληθεῖς ἀντιπρόσωποι σοφίας καὶ παι-
 δείας. Ἄλλ' ὅλη αὐτὴ ἡ φανερὰ ἀφθονία τοῦ πνευματικοῦ
 πλοῦτου εἶναι ἄγονος σχεδὸν· στερεῖται δημιουργικῆς δυνάμεως.
 Ἐκ τῶν ἔργων πάντων τῶν συγγραφέων τούτων λείπει ἡ πνοή,
 ἡ ὁποία θὰ προσέδιδεν εἰς αὐτὰ τὴν ἀξίαν γνησίας λογοτεχνικῆς
 παραγωγῆς. Εἶναι βεβαίως ταῦτα ἀντιπροσωπευτικὰ ἐποχῆς καὶ
 ἰδεῶν καὶ συνεπῶς ἔχουν τὴν θέσιν των εἰς τὸν κόσμον τῆς δια-
 νοητικῆς δράσεως· ἀλλὰ πέραν αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο. Διὰ τοῦτο καὶ
 οὐδεμίαν ἐξήσκησαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ λαοῦ, ἔστις ἐξηκολούθει
 νὰ δημιουργῇ τὴν ἰδικήν του λογοτεχνίαν, συνθέτων τὰ δημοτικὰ
 του τραγούδια, ἀλλὰ καὶ νὰ παραμένῃ ἀπαιδευτος ἢ μᾶλλον
 ἀμαθής. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ἔχουν βεβαίως ἐθνικὴν συνείδησιν,
 τὴν ὁποίαν δὲν ἔχουν οἱ ποιηταί, οἱ γράφοντες εἰς τὴν λαϊκὴν
 γλῶσσαν. Ἀλλὰ δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν καὶ ἱκανότητα νὰ μετα-
 δώσουν αὐτὴν καὶ εἰς τὸ ἔθνος των· μένουں ξένοι διὰ τὸν λαόν,
 οὐδὲ παρουσιάζουν τι οὐσιαστικῶς διάφορον ἀπὸ τοὺς προηγηθέν-